

JOHN ADAMS

Születés:
Braintree, Massachussetts, 1735. október 30.

Párt:
Föderalista Párt

Választási győzelem:
1796

Választási vereség:
1800

Házastárs
Abigail Smith (1744–1818)

Halál:

Diplomáciai feladatokat látott el Párizsban (1778–79), Hollandiában (1780–82), Nagy-Britanniában (1785–88), s tagja volt a függetlenségi háborút lezáró párizsi békeszerződést aláíró delegációnak (1783) is. Rendkívüli munkabírással évtizedeken át éjjel-nappal dolgozott hazája érdekében, és húsz éven át még a családjával is csak ritkán találkozott. Mégsem kedvelték, mert ügyetlen volt, türelmetlen és indulatos, nem tudott kedveskedni, csevegni, barátkozni – és talán túlságosan okos volt ahhoz, hogy elfogadja honfitársai dicsőségről szövögetett álmait.

Egyetlen kollégája sem volt olyan művelt a jog és a politikai filozófia terén, mint ő, de nem értette meg, hogy hazájában nem lehet megkérdőjelezni bizonyos szép eszméket. Ezek szerint Amerika népe mindenben különbözik az európaiaktól, önzetlen, hazafias és szabadságszerető nép, amely előtt megnyíltak a végtelen fejlődés és gazdagodás

AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK 2. ELNÖKE JOHN ADAMS 1797. MÁRCIUS 4. – 1801. MÁRCIUS 4.

AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK ELSŐ ALELNÖKE ÉS MÁSODIK ELNÖKE EGÉSZ ÉLETÉBEN ÚGY ÉREZTE, HOGY ORSZÁGA NEM ÉRTÉKELI MEGFELELŐEN A SZOLGÁLATAIT – S EBBEN ALIGHANEM IGAZA VOLT. A KONTINENTÁLIS KONGRESSZUS SZÁMTALAN BIZOTTSÁGÁNAK VOLT TAGJA, Ő JAVASOLTA, HOGY GEORGE WASHINGTONT NEVEZZÉK KI FŐPARANCSNOKKÁ, HOGY SZÁMOLJÁK FEL A BRIT URALKODÓ HATALMÁT MINDEN GYARMATON, ÉS Ő BESZÉLTE RÁ THOMAS JEFFERSONT A FÜGGETLENSÉGI NYILATKOZAT MEGFOGALMAZÁSÁRA.

lehetőségei. Adams ezzel szemben azt vallotta, hogy az amerikaiak semmiben sem jobbak, tisztábbak és erkölcsösebbek más népeknél, s ezért őket is sújtani fogják az önzés, a korrupció és pártviszályok következményei. Az arisztokratikus elit és a nép ellentéteit pedig egy monarchikus jellegű, igen erős, abszolút vétőjoggal rendelkező

s a törvényhozásban is szerepet játszó végrehajtó hatalomnak kell feloldania és kiegyensúlyoznia.

Ellenfelei ezért egész életében azzal vádolták az Egyesült Államok függetlenségének egyik legaktívabb harcosát, hogy titokban a brit monarchikus és arisztokratikus rendszer híve. Pedig következtetéseinek lényegét ma is

elfogadhatjuk: az emberi jogok védelmében az erős központi hatalomnak mind az elitista, mind a demokratikus eszmék nevében elkövethető igazságtalanságokat meg kell akadályoznia.

Elnöksége viharosnak ígerezett. Legtöbb kortársa csak Washington méltatlan és nevetséges utódának tekintette és „Ökerekdedtsége” néven emlegette. Ő pedig szomorúan állapította meg: „A népszerűséget sohasem tudtam meghódítani, soha nem voltam és sohasem leszek népszerű ember.” Egyszer úgy fogalmazott, hogy egy ellenséges országban kellett leélnie az életét. Alelnöke az ellenpárthoz tartozott, ő pedig elkövette azt a hibát, hogy jó ideig meghagyta a minisztériumok élén Washington embereit, akik inkább a szélsőségesen föderalista Alexander Hamilton politikáját követték, mint a mérsékeltbb új elnökét.

Az ő kormányzata költözött át 1800-ban Philadelphiá-

ból az elődje által kijelölt szövetségi főváros félkész épületeibe, Maryland és Virginia határára, a Potomac mocsaras partjaira. Washington D. C. még évekig nem volt más, mint egy folyóágakkal és parkokkal felszabdalt, erdős vidék, ahol csak az elnök, a Kongresszus és a Legfelsőbb Bíróság épületei emelkedtek ki az apró fogadók közül, amelyekben a képviselők, szenátorok és tisztviselők laktak.

Adams felismerte, hogy meg kell őriznie a Washington által kimondott semlegességet a franciák és britek által vívott forradalmi háborúkban. Diplomatai azonban Párizsban tehetetlennek bizonyultak, és sikertelenségükért a kenőpénzt követelő francia politikusokra hártották a felelősséget. 1798-ra ezért az országot háborús láz kerítette hatalmába, a szélsőséges föderalisták hadüzenetet követeltek, a Kongresszus tízezer fős hadsereget állított fel és létrehozta a haditengerészeti minisztériumot. A tengeren hadüzenet nélküli hadiállapot alakult ki.

A háborús közhangulat miatt Adams elfogadta a föderalista többségű kongresszus által hozott, úgynevezett „idegen- és lázítási törvényeket”. Ezek megemelték az állampolgárság elnyeréséhez szükséges várakozási időt, lehetővé tették, hogy az elnök deportáltassa a veszélyesnek tekintett külföldieket, s háború idején bebörtönöztesse az ellenséges országok állampolgárait. Adams egyszer sem

élt ez utóbbi lehetőségekkel, az ellenzéki, republikánus sajtó képviselőit azonban súlyosan zaklatták.

Adams belátta, hogy az elszabaduló indulatok közepette neki kell elszánnia magát egy népszerűtlen lépésre: a béke helyreállítására. Kormányja és pártja megkérdezése nélkül új tárgyalásokat kezdeményezett és új követeket küldött Franciaországba. 1800-ra sikerült elismertet-

nie az amerikai hajók semlegességét az immár Bonaparte konzulátusa által kormányzott Franciaországgal. A háborúra készülő föderalisták azonban úgy érezték, saját elnökük fordult szembe velük, s egyesek kétségbe vonták az épelméjűségét is.

Az 1800-as választáson a Föderalista Párt egyszerre veszítette el az elnökséget és a többséget a Kongresszus mindkét kamarájában. Adams

megalázó kudarcként élte meg vereségét, és depressziósan távozott a Fehér Házból. Azt javasolta, hogy a következő szöveget írják sírkövére: „Itt nyugszik John Adams, aki 1800-ban vállalta a franciákkal kötött béke felelősségét.” Sokáig népszerűtlen maradt, s az Egyesült Államok lakói csak a 20. században ismerték fel, hogy második elnökük nagyon is méltó a tiszteletre. ♦

→
A Kontinentális Kongresszuson való részvétele és elnökhelyettesége között Adams tíz évet Európában töltött mint külügyminiszter. Kritikusai szerint ezek az évek lelkes republikánus hazafiból kvázi monarchistává formálták őt. „Még fogsz lepődni, ha meglátod a barátodat – írta feleségének. – Nagyon sokat változott.”
→